

ZORBALIĞIN SANAL HALİ: SİBER ZORBALIK

Zorbalık, bir kişinin veya kişilerin başka bir kişiyi ya da kişileri kasıtlı, tekrarlı ve en azından bir süre devam eden olumsuz davranışlara maruz bırakmasıdır. Diğer bir deyişle zorbalık, savunmasız birinin veya grubun kendinden psikolojik veya fiziksel olarak daha güçlü biri veya grup tarafından olumsuz davranışlara maruz kalma durumudur (Olweus; 1994). Zorbalık saldırganlığın bir türü olarak kabul edilmektedir ancak bir davranışın zorbalık olarak adlandırılabilmesi için kasıtlı zarar verme amacı taşıması, saldırganlık davranışı sergileyenin maruz kalandan fiziksel veya psikolojik olarak daha güçlü olması, sadece zorbanın başkalarının canını acıtma ve onlar üzerinde hâkimiyet kurma isteğinden kaynaklanması ve süreklilik özelliği taşıması gerekmektedir. (Yaman, Eroğlu, Peker; 2011).

Günümüzde internetin bir kitle iletişim aracı olarak kullanılması, sanal bir sosyal platform olması, bu ortamda zorbalık davranışlarını da beraberinde getirmiştir (Arıca, 2011) ve zorbalık davranışlarının sanal ortama taşınmasına neden olmuştur. Günlük hayatta bireylerin birbirine uyguladıkları zorbalık davranışlarının, sanal ortamlarda yapılması olarak adlandırılan siber zorbalık, internet ya da diğer dijital teknolojileri kullanarak kasıtlı ve tekrarlanan bir şekilde diğer bir kişiye zarar vermek olarak adlandırılmaktadır (Belsey; 2007). Buna paralel olarak siber zorbaları, geleneksel zorbalık kavramsallaştırması bağlamında “bir ya da birden fazla kişinin elektronik iletişim araçlarını kullanmak suretiyle, belirli bir zaman süresi içerisinde ve sürekli olarak, kendisini savunma gücüne sahip olamayan birisine yönelik gerçekleştirdikleri kasıtlı saldırgan davranış” olarak tanımlamak mümkündür (Smith ve diğ., 2008). Siber Zorbalık, bilgi iletişim teknolojileri aracılığıyla bireylerin birbirlerine düşmanlık,

korkutma, tehdit, sindirme, taciz amaçlı yazılı ve görsel iletileri kasıtlı ve düzenli bir şekilde göndermelerine işaret etmektedir. Dijital ortamın giderek çeşitlenen iletişim olanakları hiç şüphesiz ki siber zorbaların uygulandığı ya da yaşandığı alanları da genişletmektedir. Bu bağlamda siber zorbalık, kameralı cep telefonları aracılığı ile kurbanların görüntülerini çekmek, çoğunlukla rızası ve haberi olmadan sosyal medya aracılığıyla paylaşmak, elektronik posta ya da cep telefonu mesajları ile aşağılayıcı, alay edici, tehditkâr, cinsel taciz veya şiddet içeren mesajlar göndermek ve yine kurbanla ilişkin karalayıcı, aşağılayıcı web sayfaları hazırlamak gibi birçok davranışı kapsamaktadır (Baştürk Akça, Sayımer, Balaban Salı, Başak; 2014).

Günümüzün benzeri görülmemiş erişilebilirlik seviyesi sunduğu tüm avantajların yanında belli tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Bir anlık iletişim ve erişim dünyasında yaşamaktayız - İnternet üzerinde haberler (özellikle de kötü haberler) aşırı derecede hızlı yayılmakta ve sıklıkla da kontrol etmek için bir şey yapabilmekten çok önce daha uzak ve daha geniş alanlara yayılmaktadır. Çocuklar ve gençler için bu anlık ve her yere yayılan kolay ulaşılabilirlik ciddi sorunlara yol açabilir. Çocuklar, diğer çocukları tam bir çaresizlik durumuna götürebilecek dedikodu ve tehditleri kışkırtmakta yeteneklidirler.

Hepimiz siber zorbaların kurbanı olmuş çocuklar hakkında haberleri izlemiştir ve sıklıkla da bu durum çocukların kendi canlarına kıymalarına kadar gitmiştir. Ve sadece az sayıda ülkede tek tük olaylar olmaktan ziyade, siber zorbalık dünya çapında giderek artan olaylarla gerçek bir salgın haline gelmiş gibi görünüyor. Gerçekte, bazı çalışmalar ortaya çıkarmıştır ki, tüm gençlerin yüzde kırkıdan fazlası bir çeşit siber zorbalık yaşamış ve her dört gençten biri bunun bir kereden fazla başlarına geldiğini bildirmiştir.

Siber Zorbalık birçok yolla yapılabilir.

- **Parlama (Flaming):** Elektronik iletişim kanalları kullanılarak çevrimiçi kavgaların kaba dille ve öfke duygusuyla gerçekleşmesi,
- **Taciz (Harassment):** Art arda gönderilen kötü içerikli ve hakaret içeren mesajlar,
- **İftira (Denigration):** Kişinin itibarına veya arkadaşlıklarına zarar verici dedikodu veya söylenti çıkarma,
- **Taklit Etme (Impersonation):** Herhangi bir kişinin kişisel bilgilerini kullanarak başkalarına -veya kimliğine büründüğü kişi belirli biriyse-o kişiye zarar verici çevrimiçi faaliyetlerde bulunma,
- **Bilgi veya görüntüleri afişe etme (Outing):** Birinin sırlarını ya da utanç verici bilgi veya görüntülerini çevrimiçi paylaşma,
- **Aldatma (Trickery):** Biriyle başka biriymiş gibi çevrimiçi sohbet ederek, sohbet esnasındaki yazışmaları veya konuşmaları kaydedip, utanç verici olan kayıtları çevrimiçi ortamda paylaşma,
- **Dışlama (Exclusion):** Kasıtlı olarak birini çevrimiçi bir gruptan ya da forumdan ihraç etme, dâhil olmasını engelleme,
- **Siber Taciz (Cybertalking):** Tekrarlanan, yoğun bir şekilde taciz, tehdit içeren ve ciddi bir korku oluşturan kötüleme biçimi.

Eğer Siber Zorbalarla maruz kaldıysanız çıkış yollarınız var:

1. Birilerinden yardım isteyin, kendinize saklamayın.
2. Sakin olun ve kışkırtmalara gelmeyin.
3. Tüm kanıtları toplayın; fotoğraf ve ekran görüntülerini saklayın.
4. Zorbalarla durmaları için konuşun.
5. Eğer hala durmazlarsa polise haber verin.
6. Kişisel bilgilerinizi asla internet ortamında paylaşmayın.
7. Fotoğraflarınızı internet ortamında paylaşmayın. Fotoğraf göndermeden önce iki kez düşünün. Diğer tüm bireyleri ve arkadaşlarınızı da fotoğraf ve

videolarını internet ortamında paylaşmamaları için uyarın.

8. Düzenli olarak sosyal paylaşım sitelerinizin şiflerini değiştirin.
9. Arkadaş listenizi sık sık yenileyin.
10. Bilgisayar ve internet güvenlik ayarlarını sık sık güncelleyin.

Unutma!

- İnternet'te bulduğun, okuduğun bilgi ve haberlerin hepsi doğru değildir!
- Dikkatli ol: Kötü niyetli kişiler şifreni, kişisel bilgilerini (adını soyadını, cep veya ev telefonunu, ev adresini, okulunun adını, ailenin bilgilerini) çalabilir.
- Kimseye güvenme: Kişisel bilgilerini isteyen bir e-posta alırsan bunu kesinlikle cevaplama!
- İzin al: Anne ve babandan izin almadan ya da onlar yanında olmadan internet üzerinden asla alışveriş yapma.
- Zamanı iyi seç: Kötü niyetli kişiler genellikle gece saatlerinde İnternette kandırabilecekleri çocuklara ulaşmayı amaçlar. Bu nedenle İnternet'te çok uzun süreler zaman geçirme ve çok geç saatlerde İnternette çık.
- Bugün siteye giren 1000. kişinin, hediye kazandın. Ev adresini ilet sana hediye ulaştırılm. Dosya indirmek için reklama iki kere tıkla.

Kişisel Güvenlik

- **Bildiğin gibi İnternet'te yapabileceğin pek çok aktivite var. Örneğin oyunlar oynayabilir, ödevlerin için araştırma yapabilir, yeni bilgiler edinebilir, arkadaşlarınla ve diğer insanlarla iletişim kurabilirsin.**
- **Ancak tüm bunları yaparken kişisel güvenliğin konusunda bilgili olmalısın böylece İnternet'te karşılaşacağın tehlikelere karşı kendini koruyabilirsin.**

- **T.C. kimlik numaranı, ev adresini, telefon numaranı, okulunun adını, anne ve babanın iş adresleri ve iş yeri telefon numaralarını yabancılarla paylaşma.**
- **İnternet üzerinden kendi resimlerini, ailenin resimlerini, video görüntülerini yabancılara gönderme.**
- **Yabancılarla web kamera kullanarak konuşma.**
- **Evini ve odanı yabancılarla paylaşma.**
- **İnternet ortamında sadece tanıdığın kişilerle sohbet et ve iletişim kur.**
- **Tanımadığın kişilerin İnternet'ten yaptığı arkadaşlık tekliflerini reddet!**
- **Bir sitede yer alan oyunlara, aktivitelere, yarışmalara katılmadan önce mutlaka ailene veya öğretmene danış.**
- **İnternet'te tanıştığın yabancılarla ailenin bilgisi olmadan yüz yüze görüşme, buluşma!**
- **12 yaşından küçüksen anne ve babanı yanına almadan İnternet kafelere gitme.**
- **Gireceğin siteleri ailen ya da öğretmenin birlikte belirle.**
- **Anne ve babana karşı açık, şeffaf ve dürüst ol.**
- **Güvenliğinden SEN sorumlusun. BilgisizSEN Güvensizsin!**

Kaynakça

- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: what we know and what we can do*. Cambridge: Blackwell Publishing.
- Yaman, E., Eroğlu, Y. ve Peker, A. (2011). *Başarıya Stratejileriyle: Okul Zorbalığı ve Siber Zorbalık* (1. Baskı). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Belsey, B. (2007). Cyberbullying: A real and growing threat. *ATA Magazine*, 88(1), 14-21.
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., ve Tippett, N. (2008). Cyberbullying: its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), 376-385.
- Aricak, O. T. (2011). Siber Zorbalık: Gençlerimizi Bekleyen Yeni Bir Tehlike. *Kariyer penceresi*, 2 (6), 10-12.
- www.deletocyberbullying.eu
- www.sibersuclar.com

Hazırlayan: Mesleki Dayanışma Komisyonu Üyesi
Uzm. Psikolojik Danışman Uğur ÇAPULCUOĞLU

ZORBALIĞIN SANAL HALİ: SİBER ZORBALIK (ÖĞRENCİ BROŞÜRÜ)

